

CIV-CARE Poo1

SUB-POSITIONPAPER 004-05

FEDERATIEVE GOVERNANCE ALS STABILITEITSMODEL

Documentcode:

CIV-CARE_Poo1_SHPP004-05_Federatieve-Governance-als-Stabiliteitsmodel_vo.9

Status: Concept (open voor publieke reflectie)

Reikwijdte: Publieke governance, zorgketens, samenwerkingsverbanden, toezichtstructuren, digitale ecosystemen.

Onderdeel van: HPP004 – Vertrouwen als Voorwaarde voor Maatschappelijke Stabiliteit

Reeks: CIV-CARE Poo1 – Normatief kader voor zorg, rechtsbescherming en menselijke maat

1. INLEIDING EN AANLEIDING

In eerdere sub-positionpapers binnen HPP004 is geanalyseerd hoe machtsconcentratie, wantrouwen en cumulatieve systeemdruk destabiliserend kunnen werken.

De vraag die vervolgens ontstaat is niet alleen hoe deze dynamieken worden begrensd, maar welk organisatiemodel stabiliteit actief kan versterken.

Deze sub-positionpaper introduceert federatieve governance als stabiliteitsmodel: een structuur waarin macht expliciet begrensd, rollen gescheiden en autonomie behouden blijven, zonder afbreuk te doen aan rechtsstatelijke kaders.

2. DOEL EN FUNCTIE VAN DEZE SUB- POSITIONPAPER

Deze sub-positionpaper heeft een richtinggevend en normatief-constructief karakter en beoogt:

- federatieve governance te definiëren als alternatief voor hiërarchische machtsconcentratie;
- stabiliteitsmechanismen binnen federatieve structuren te expliciteren;
- onderscheid te maken tussen decentralisatie en federatieve samenhang;
- handvatten te bieden voor implementatie binnen bestaande kaders.

De paper is niet gericht op institutionele vervanging, maar op structurele versterking.

3. NORMATIEF UITGANGSPUNT

Deze sub-positionpaper sluit aan bij de kernprincipes van CIV-CARE P001:

- macht is tijdelijk, expliciet en herroepbaar;
- bevoegdheden zijn functiegebonden, niet persoonsgebonden;
- rollen zijn gescheiden ter voorkoming van belangenconflict;
- legitimiteit ontstaat relationeel en transparant;
- autonomie is uitgangspunt, geen gunst.

Federatieve governance wordt gepositioneerd als stabiliserend organisatiemodel binnen deze principes.

4. WAT IS FEDERATIEVE GOVERNANCE?

Federatieve governance is een samenwerkingsstructuur waarin:

- autonome entiteiten hun zelfstandigheid behouden;
- gezamenlijke kaders expliciet en transparant worden vastgesteld;
- bevoegdheden beperkt en controleerbaar zijn;
- besluitvorming niet volledig wordt gecentraliseerd.

Kenmerkend is dat:

1. samenwerking plaatsvindt op basis van gedeelde waarden;
2. rolzuiverheid expliciet wordt bewaakt;
3. macht niet automatisch cumuleert;
4. escalatie niet direct leidt tot centralisatie.

Federatie is daarmee geen fragmentatie, maar begrensde samenhang.

5. STABILISERENDE KENMERKEN VAN FEDERATIEVE STRUCTUREN

5.1 ROLZUIVERHEID

Wanneer functies strikt gescheiden zijn (toetsing, uitvoering, herstel, beleidsvorming), wordt belangenvermenging beperkt.

5.2 TRANSPARANTIE VAN BEVOEGDHEDEN

Bevoegdheden worden niet impliciet verondersteld, maar expliciet toegekend en controleerbaar gemaakt.

5.3 BEPERKING VAN MACHTSACCUMULATIE

Geen enkele actor beschikt over cumulatieve controle over:

- besluitvorming;
- uitvoering;
- toezicht;
- gegevensbeheer.

5.4 AUTONOMIEHERSTEL

Federatieve modellen waarborgen dat betrokkenen niet permanent afhankelijk worden van één centrale autoriteit.

6. FEDERATIEVE GOVERNANCE VERSUS HIËRARCHISCHE CENTRALISATIE

Hiërarchische modellen kenmerken zich door:

- verticale besluitvorming;
- concentratie van gegevens;
- beperkte uitvoeringsruimte;
- escalatie via hogere niveaus.

Federatieve modellen kenmerken zich door:

- horizontale samenwerking;
- gescheiden bevoegdheden;
- gedeelde verantwoordelijkheid;
- begrensde escalatie.

Centralisatie kan efficiënt zijn, maar vergroot kwetsbaarheid bij fouten of vertrouwensverlies.

Federatieve structuren spreiden risico's en versterken stabiliteit.

7. RELATIE TOT VERTROUWEN EN LEGITIMITEIT

Federatieve governance ondersteunt vertrouwen doordat:

- besluitvorming transparant is;
- rollen zichtbaar zijn;
- herpositionering mogelijk blijft;
- afhankelijkheid tijdelijk is;

- gegevensmacht niet gecumuleerd wordt.

Legitimiteit ontstaat waar macht begrensd en controleerbaar is.

8. GOVERNANCE-IMPLICATIES

Indien federatieve governance wordt erkend als stabiliteitsmodel, volgen daaruit de volgende implicaties:

1. Mandaten moeten expliciet en beperkt zijn.
2. Functiescheiding moet structureel worden geborgd.
3. Data-eigenaarschap moet worden gedecentraliseerd.
4. Escalatiemechanismen moeten proportioneel blijven.
5. Tijdelijkheid van bevoegdheden moet expliciet worden vastgelegd.

Deze implicaties vereisen geen ontmanteling van bestaande structuren, maar herontwerp van machtsverdeling.

9. VERHOUDING TOT WET- EN REGELGEVING

Deze sub-positionpaper:

- respecteert bestaande bestuursrechtelijke bevoegdheidsstructuren;
- doet geen afbreuk aan wettelijke toezicht- en handhavingsplichten;
- vervangt geen hiërarchische eindverantwoordelijkheid;
- creëert geen nieuwe juridische entiteiten.

Federatieve governance wordt gepositioneerd als ontwerpkeuze binnen bestaande wettelijke kaders.

10. POSITIONERING BINNEN CIV-CARE P001

Deze sub-positionpaper vormt:

- SHPP004-05 binnen de HPP004-reeks;
- het constructieve tegenwicht op machtsconcentratie (SHPP004-02);
- het stabiliteitsmodel na analyse van wantrouwen (SHPP004-03) en afhankelijkheid (SHPP004-04).

Zij biedt een normatief kader voor structurele machtsbegrenzing.

11. OPEN KARAKTER EN UITNODIGING TOT REFLECTIE

Deze sub-positionpaper is gepubliceerd als concept (vo.9).

CIV-CARE nodigt uit tot:

- reflectie op federatieve samenwerkingsmodellen;
- analyse van rolzuiverheid binnen organisaties;
- juridische toetsing van mandaatstructuren;
- bestuurlijke tegenlezing.

Niet om hiërarchie te ontkennen, maar om stabiliteit te versterken.

12. SLOTVERKLARING

Stabiliteit ontstaat niet door maximale controle, maar door begrensde en transparante machtsuitoefening.

Federatieve governance biedt een model waarin autonomie, samenwerking en legitimiteit elkaar versterken.

Machtsbegrenzing is geen beperking van bestuur, maar haar voorwaarde.

GOVERNANCE EN VERSIESTANDAARD (CIV-CARE)

Deze sub-positionpaper wordt gepubliceerd volgens de CIV-CARE versiestandaard.

vo.9 – Concept

Inhoudelijk coherent en open voor reflectie.

v1.0 – Vastgesteld kaderdocument

Formeel vastgesteld als normatief referentiekader binnen CIV-CARE Poo1.

PUBLIEKE CALL-TO-ACTION

Deze sub-positionpaper is een uitnodiging tot structurele reflectie.

Wij nodigen u uit om:

- federatieve samenwerkingsvormen te analyseren;
- machtsverdeling binnen uw organisatie te bevragen;
- bij te dragen aan governance waarin stabiliteit en autonomie samengaan.

Vertrouwen groeit waar macht begrensd is.